

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXIII. Tempus, & modus quo recitandum est Officium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

bo officium divinum §. 4. Per consequens revocata non est concessio iisdem facta à Gregorio IX. Bullâ Pio vestro 96. apud Wadingum to. 1. & ab Alexandro IV. Bullâ Ordinem 66. apud eundem to. 2. ut dum Officium cum aliis recitant aliorum more, tunc illud eis sufficiat, & ad dicendum proprium minime teneantur. Quod etiam Innocentius IV. concessit Eremitis S. Augustini Bullâ Pio vestro 9. in Bullario ipsorum.

137 Dicit quidem Lessius, seculo ejusmodi privilegio, consuetudinem jam obtinuisse, ut qui sua in Ecclesia particulari utuntur Breviario, privatim possint officium recitare ex Romano, idque rationale esse, quia non est cur potius conformare se debeant Ecclesie suae particulari, quam Romanae omnium Matri.

Sed ipse non probat consuetudinem illam, si revera sit, esse legitimam, seu legitimam usum, non abusum aliquorum particularium, quos non excusat ratio Lessiana: quia Ecclesia Romana sic est omnium aliarum Magistra, ut aliarum Ecclesiarum Religionumque leges particulares non abroget, sed observari velit, prout ex dictis constat.

138 Queritur 2°. quid de iis qui beneficium habent in una Ecclesia, sed resident in alia? Respondeo cum Palao, mihi videri, quod utriuslibet possint se conformare. Si tamen resideant in loco beneficii sui, debent se conformare Ecclesie suae, uti docet S. Thomas quodlib. 1. a. 13. Quod etiam procedit in Episcopo Regulari, qui Officium recitare debet juxta ritum Diocesis suae, non Religionis, uti S. Congregatio declaravit 11. Junii 1605. Ille vero qui nec beneficium ullum habet, nec ulli particulari Ecclesie adstrictus est, nec Religioni particulare Breviarium habenti ante ducentos annos ut supra, Breviario Romano uti tenetur, nec alio potest uti, v. g. Carmelitano, ut constat ex Bulla Pii V.

CAPUT XXIII.

Tempus & modus quo recitandum est Officium.

139 Consulto quidem suis temporibus & intervallis Horae (inde dictae Horae) tam in Choro, quam extra recitarentur, Matutinae scilicet media nocte, vel sub crepusculum diei; Prima inter ortum solis & nonam matutinam; Tertia inter nonam & meridiem; Sexta meridie vel circa; Nonia circa tertiam vespertinam; Vesperae circa solis occasum; Completorium occidente jam sole, uti tradunt D. Basilii in regulis suis disputatis p. 37. & D. Benedictus in Reg. c. 16. Uti tamen receperunt, quod Matutinum & Laudes pridie legi possint, ab hora quarta pomeridiana, uti Doctores communiter tradunt; à tertia, juxta Barbosam, Garciam, Henriquez, Sanchez, & (cum aliis) Dianam p. 10. tr. 16. resol. 47. Qui addit legi posse etiam horam secundam, sed hoc postremum ab aliis passim rejicitur.

Tom. II.

Ulus pariter obtinuit, quod Horae parvae quavis ferè hora ante meridiem privatim recitari queant; Vesperae post meridiem; Completorium circa quartam vel quintam vespertinam. Peccare saltem venialiter qui absque rationabili causa Vesperas mane recitat, communis est omnium sensus, cui Dicastillo de Euch. tr. 4. d. 10. n. 160. singulariter contradicit. Et idem est de eo qui Horas omnes pro solo libitu solum vespere recitat, quem grande veniale committere, communis est DD. sensus, teste Dianâ p. 11. tr. 1. resol. 9.

Ex iusta tamen causa (v. g. itineris vel futurarum legitimarum occupationum constituto tempore Officium recitari agere permittentium) licitum esse Horas omnes, etiam Vesperas & Completorium, mane recitare, Doctores multo censent apud Dianam ibidem. An verò incertum est. Saltem ex Apostolico privilegio (in quo Religiosi Mendicantes communicant) Gobat n. 681. ait PP. Societatis, ratione itineris, aut alterius occupationis, quando creditur, quod cum majori devotione dicatur totum Officium, posse illud recitare mane totum usque ad Completorium.

Ceterum non videtur probandum, quod Sanchez to. 2. Opusc. 1. 7. cap. 2. dub. 37. Scholasticis permittit, Horas in tempus differre vespertinum, eò quod tempus matutinum aptius sit studio: quia ab Jove debet esse principium, inordinatumque est tempus aptius dare studio, minus aptum Deo, cui optima quaque tribuenda sunt.

Multo minus probandum, quod Leander disp. 13. de Ordine q. 25. & apud ipsum Basilii Legionensis, Franciscus à S. Juliano, & Ludovicus à Conceptione docent, recitandi præceptum adimplere cum qui incipit hodiernum Officium recitare paulò ante mediam noctem diei sequentis, si ipsam absque interruptione prosequatur post mediam noctem, licet notabilem ipsius partem solum post illam recitet. Id ne ipse quidem Gobat (licet alioqui Probabilista indulgentissimus) practicè probabile censet: quia ex totius Ecclesiae consuetudine, communique sensu & traditione Majorum omnium, imò & omnium Modernorum (pauculis illis exceptis) totum hujus diei Officium sub mortali absolvendum est ante finem hujus diei mathematicè sumptum. Quamvis enim Ecclesia permittat Matutinum cum Laudibus sequentis diei hodie de sero recitare; hoc idè est, quia licet quantum ad contractus, & alia hujusmodi, dies incipiat à media nocte; tamen quantum ad Ecclesiasticum Officium, & solemnitarum celebritates incipit dies à Vesperis. Unde si aliquis, post dictas Vesperas & Completorium, dicat Matutinas, jam hoc pertinet ad diem sequentem, ait S. Thomas quodlib. 5. ad 1. sed quantum ad Officium, dies hodierna mathematicè & moraliter finitur mediâ nocte sequente. Et idè recitans notabilem Officii hodierni partem post mediam noctem sequentem, non magis satis-

facit præcepto quoad illam partem, quam satisfaceret quoad totum, si totum post mediam noctem recitaret. Neque enim Ecclesiæ consuetudo, vel Majorum traditio magis permittit unum, quam alterum; neque permittit partem die sequenti recitare, sicut partem sero diei præcedentis recitare permittit. Nec ullius omnino momenti sunt argumenta Leandri in contrarium: siquidem omnia alliduntur ad petram allegatam consuetudinis, traditionisque, quæ est optima certissimaque hujusce obligationis interpres, satis demonstrans aliter philosophandum in casu præsentis, quam in aliis, ex quibus Leander arguere prætendit à pari.

144 Hinc consequenter dicendum existimo, Matutinum cum Laudibus esse legendum antequam Sacrum legatur, nisi causa rationabilis excuset. Quia sic etiam docet Majorum traditio, & Ecclesiæ consuetudo. Cujus quidem consuetudinis testes sunt S. Antoninus proximè referendus. Jacobus Bajus Institut. Relig. Christi. l. 4. c. 13. Natalis Alexander Th. Mor. & Dogm. to. 3. l. 2. c. 7. a. 4. ubi sic: *Missam celebrare non licet, nisi Matutino saltem cum Laudibus absolvo, secundum Rubricas Missalis, & Ecclesiæ consuetudinem, quæ vim legis habet, ut constat ex cap. in his dist. 11.* Neque sunt audiendi, qui aiunt, consuetudinem illam vim legis perfectæ non habere. Contrarium enim probatur 1°. ex communi traditione Majorum: siquidem teste Azor. p. 1. l. 10. c. 8. omnes ad unum veteres Theologi ac Canonistæ peccare aiunt eum, qui absque rationabili causa Sacrificium celebrat ante Matutini recitationem. Ita nominatim S. Antoninus 3. p. tit. 3. c. 4. §. 4. Gabriel super can. Missæ lect. 13. Durandus, Angelus, Sylvester, Navarrus, Bellarminus, Binsfeldius, &c.

145 2°. ex responso Innocentii IV. ad articulos quosdam, circa quos ortam fuisse controversiam inter Archiepiscopum Nicolsensem, Suffraganeosque Latinos ipsius ex una parte, necnon Episcopos Græcos Regni Cypri ex altera, sanctæ Sedi retulerat Otto Cardinalis, Episcopus Tusculanus. Ad undecimum namque articulum Pontifex epist. 10. ad eundem Cardinalem sic pronuntiat: *Sacerdotes dicant Horas Canonicas more suo; sed Missam celebrare, priusquam Officium matutinale compleverint, non presumant.* Censuit ergo laudatam consuetudinem habere vim legis.

146 Probat 3°. quia id ipsum aperte insinuat Julius III. dum in Bulla sacre (quæ habetur in Literis Apostolicis Societatis pag. 73.) sic loquitur: *Facultatem anteposendi & postponendi Officium divinum, alias vobis concessam, ad hoc ut tu, & pro tempore existentes Religiosi Societatis, ex legitimis & iustis causis (in quorum & successorum inorum.... conscientiam oneramus) Officium ipsius celebrationi Missa liberè & absque conscientia scrupulo postponere possitis, auctoritate & tenore predictis extendimus & ampliamus.* Si enim consuetudinem antedictam obligatoriam non censuisset, con-

scientiam Sociorum circa legitimitatem causæ ad postpositionem illam requisitæ non onerasset.

4°. quia in rubricis Missalis, tam Romani, quam nostri §. *de defectibus in ministerio Missæ*, inter defectus illos ponitur quoddam celebrans saltem Matutinum cum Laudibus non dixerit. Quod inter defectus illos non poneretur, si nulla foret obligatio dicendi Matutinum cum Laudibus, ante Missæ celebrationem.

5°. quia illam Ecclesiæ consuetudinem, habere vim legis, manifestè supponunt variorum Dioceseon Synodi, Nemausensis, Lingoniensis, Senonensis, Parisiensis, & Statuta Siffredi Archiepiscopi Parisiensis, dum in vim illius vel statuunt ut sequitur, vel puniunt Sacerdotes contrafacientes. Liber namque Synodalis Ecclesiæ Nemausensis, editus à Bertrando Nemausensi Episcopo, anno circiter 1284. tit. de celebrat. Miss. sic habet: *Quia inter divina Officia, Missarum solemnitates, propter excellentiam & reverentiam Corporis & Sanguinis Jesu Christi, cum omni humilitate & devotione sunt ab universis Presbyteris celebranda; prohibemus sub pœna suspensionis, ne quis Sacerdos Missam cantare presumat, nisi prius plenè expleverit Officium matutinum.*

Synodus Lingoniensis anni 1304. *Sacerdotes volentes celebrare Missam, non presumant celebrare nisi.... Matutinas atque Primam prius pro ipso die dixerint.*

Laudatus Siffridus in Statutis: *Statuimus, sub pœna excommunicationis, ne aliquis Sacerdos Missam celebrare audeat, nisi prius dixerit Matutinas & Primam de die.* Synodus Senonensis anni 1524. *Nullus Sacerdos celebret, nisi.... Horas Canonicas... usque ad Tertiam exclusivè dixerit.*

Synodus Parisiensis anni 1557. *Sacerdotes celebrare caveant, nisi... Horis... prius absolutis, saltem ad Tertiam usque.*

Nec obstat argumentum quorundam noviorum Casuistarum in contrarium, quoddam utique inter Matutinum & Missam nulla sit connexio necessaria, magis quam inter Matutinum & Communionem; adeoque nullum sit peccatum sine causa celebrare ante Matutinum, magis quam communicare. Quia licet nulla sit connexio necessaria ex natura rei; secus ex jure positivo, seu Ecclesiæ consuetudine, vim legis habente, uti vidimus.

Quia tamen absque causa invertere ordinem inter Horas ipsas, v. g. Matutinum reliquis Horis postponendo, in privata recitatione, communi Doctorum judicio non censetur nisi veniale. De inversione ordinis inter Matutinum & Missam idem videtur dicendum cum Sylvestro, Toletio, Bellarmino, Suarezio, Arragonio, tamen cum nonnullis aliis Antiquis mortale esse censeant Durandus, Gabriel, Binsfeldius, Azorius, &c.

Dixi (cum communi) quoddam absque causa invertere ordinem inter ipsas Horas in privata

recitatione non sit nisi veniale : eò quòd utique inordinatè non videatur esse notabilis. Imò Officii ordinem ex legitima causa invertente, peccatum non est, ut si Nonam postponas Vesperis, ut eas cum aliis cantare possis in Choro, vel si ab infirmo, vel viro gravi inviteris ad dicendum unà cum ipso Matutinum diei sequentis, nondum lecto Completorio diei præsentis, vel ad dicendam Primam, cum nondum legeris Matutinum. Ita Toletus, Azorius, Suarez, Tannerus, &c.

152 Sed & Clericus horà jam cœptà veniens ad Chorum, potest, imò debet (ad melius esse) cum aliis cantando, vel legendo, pergere, & postmodum omiſſa supplere. Hoc enim convenientius est, Deoque gratius, uti docent Navarrus, Toletus, Arragonius, & alii communiter. Imò Layman c. 5. n. 7. probabiliter existimat opinionem Henrici quodlib. 11. q. 29. & Majoris in 4. dist. 12. q. 6. alienum, nihil necessariò supplendum, si Chorus non multum processerit : quia per societatis vinculum alii cantantes, unius defectum supplere censentur. Existimat etiam cum eodem Henrico, Innocentio, Sylvestro, Soto, Azorio, eos qui ex officio, vel Superioris præcepto organa pulsant, libros transferunt, vel thurificant in Choro, non teneri supplere ea quæ interim à Choro dicuntur, licet non audierint. Verùm probabiliter videtur, ipsos satisfacere quidem debere assistentiæ Chori, sed non Officio, nisi saltem audiant, & attendant quæ à Choro dicuntur : quia non satisfacit nisi qui vel profert verba, vel ad verba à socio, vel à Choro prolata attendit. Ita Navarrus, Suarez, Vasquez, Bassaus, &c.

153 Præterea Suarez l. 4. c. 13. Philarcus p. 1. l. 1. c. 6. Tannerus, & alii censent, quòd ille qui expletis v. g. Psalmis Matutinarum, non habet librum, vel commoditatem legendi lectiones, ratione itineris, si prævideat fore ut postea non possit, nisi agrè Officium recitare, propter lassitudinem, vel occupationes, possit lectiones differre, atque interim cætera prosequi ; ad quod tamen existimant causam majoris devotionis non sufficere. Sed vide an opinio illa non sit nimis laxa, quia his non solum invertitur ordo, sed etiam interruptitur Hora. Cùm tamen quælibet Hora continuatè ac sine interruptione dici debeat can. nihil q. 1. & cap. nullus de consecrat. dist. 1.

154 Denique qui per involuntariam mentis evagationem dubitat se omnia dixisse, juxta S. Franciscum Saleſium apud Massonum tabulà 4. de Sacram. Ord. si reperiat se in fine Psalmi vel Horæ, non tenetur repetere, nisi ipsi constet de omiſſione, saltem si timoratus sit, qui de extremo ad extremum transire non solet, medio non perſoluto. Talis namque in ejusmodi dubio præsumere potest se medium perſolvisse : quia (à communiter accidentibus) medium præsumitur, probatis extremis. Et aliàs aperta esset janua scrupulis. Ad quos vitandos

Tom. II.

Confessarius repetitionem illam permittere non debet scrupulosus. Ita Cajetanus verbo *Hors*, Suarez, & alii passim.

Dixi supra, quamlibet Horam absque interruptione esse perſolvendam, per se utique loquendo : nam per accidens, justa de causa peccatum non est interruptionem aliquam facere, ut si Superior vocet, si ex mandato ipsius, vel ex charitate, vel officio ex improvise occurrat aliquid faciendum, quod differri nequeat. Si tamen hoc prævisum fuerit, interruptio vitanda est, anticipando, vel differendo, si fieri queat.

Denique Matutinum à Laudibus licet separari potest, sicut & Nocturni Matutinarum ab invicem, uti cum aliis docet noster Lezana in Summa to. 1. c. 12. n. 16. Quia id in Ecclesia primitiva usitatum fuisse testatur S. Hieronymus in epist. ad Eustochium de custod. virgin. S. Isidorus l. 1. de divin. Offic. S. Thomas lect. 6. in 1. Cor. 14. & Thomas noster Valdensis de Sacram. c. 24. & 28.

CAPUT XXIV.

Ad Officii divini recitationem adeò necessaria est attentio, ut præcepto non satisfaciat, mortaliterque delinquat, qui animo voluntariò distracto notabilem Officii partem recitat.

Ita S. Thomas in 4. dist. 15. q. 4. ad 2. 157
Object. S. Antoninus in Confessionali 3. p. interrogatorii c. 11. de Clericis in communi. Gerson p. 2. tr. de cognit. peccat. considerat. 9. Paludanus, Cajetanus, Major, Navarrus, Sotus, Azorius, Arragonius, & alii multi. Quos inter Caballutius 3. p. q. 83. a. 6. dub. 2. sententiam, quæ dicit, attentionem non esse necessariam ad implendum hoc præceptum, in simili vocat *falsissimam & prorsus improbabilem*. Gonet in dissert. Theol. de probabilit. pag. 113. *non solum omninò improbabilem, sed etiam in praxi omninò periculofam*. Mercotus in Bass 3. p. a. 9. *laxam nimis*, & a. 23. *improbabilem*. Suarez to. 2. de Relig. l. 4. de Horis cap. 26. *non esse practicè probabilem*. Quod & tredecim alii dicunt Scriptores, teste Hieronymo Garcia apud Leandrum disp. 4. q. 2.

Audet nihilominus Gobat in Breviario Officii recitantium n. 830. asserere, non posse negari, quin sit probabile, immunem esse à peccato mortali, qui Officium divinum recitat cum perpetua distractione voluntaria. Imò n. 821. dicere non veretur, probabiliter multò esse essentiam orationis vocalis consistere cum perpetuis voluntariis distractionibus. Ita (inquit) Cardinalis de Lugo, Tamburinus, Coronius. Audet denique Caramuel in epist. ad Dianam præliminari ad Theologiam fundam. affirmare, recitantes Horas posse voluntariè distrahi absque peccato, etiam veniali, & hoc adeò certum putat, ut alicubi dicat posse se jurare esse verum, suæque opinio-